

The Queen is Back – historien om Highland Queen

Det går inte att berätta historien om Highland Queen utan att berätta om The Highland Queen. Eller ”The greatest story ever told” som skottarna säger. Det här är berättelsen om en av världens mest sålda whiskysorter och om The Queen of Scots, Maria Stewart.

Whiskyn Highland Queen blandades för allra första gången 1893 på Roderick Macdonalds kontor i hamnen i Leith där Queen Mary steg i land när hon 332 år tidigare i triumf återvände till Skottland – och det är där vår berättelse tar sin början.

Mary Stewarts dramatiska levnadsöde har mycket lite med whisky att göra, men varenda skotte har den tragiska berättelsen i sina gener. Utan hennes livssaga hade hela den historiska och kulturella kuliss i vilken varje skotte speglar sig sett helt annorlunda ut – så även whiskyn.

Drottning Mary

Hon var endast sex dagar när hennes far Jacob V dog och blott nio månader gammal när hon kröntes till drottning av Skottland den nionde september 1543. När Queen Mary var fyra år föreslog Henrik VIII av England att hans son Edward skulle trolovas med henne. Förslaget avslogs och det blev starten på en djup misstro mellan de båda kungahusen. Konflikten blev ännu större när Drottning Mary istället lovades bort till den franske kungen Henrik II:s son Frans. Endast fem år gammal skickades hon ensam, utan sin mor, till det franska hovet. Där fick hon en gedigen katolsk utbildning. Vid 16 års ålder gifte hon sig med Frans, som året därpå kröntes till konung av Frankrike. Mary blev därmed även Frankrikes drottning. Hon var också den första i turordningen till den engelska tronen efter sin halvsyster Elisabeth I.

Vid 18 års ålder, efter bara två års äktenskap, blev Queen Mary änka. Hon beslutade sig för att återvända till Skottland. Den 19 augusti 1561 steg hon under folkets jubel i land i Leith och bosatte sig på Edinburgh Castle. Protestantismen hade nu fått fäste i Skottland, i synnerhet bland adelsmännen, och den historiska konflikten hade börjat gro. Det dröjde inte länge förrän Mary inledde en allt annat än näpen kärlekshistoria med sin kusin Lord Darnley, som snart, driven av svår svartsjuka, skulle iscensätta ett mord på drottningens sekreterare. Detta blev början till en komplott, med eller utan drottning Marys inverkan, som resulterade i att även Lord Darnley mördades. Queen Mary, som nu hade fött en tronarvinge, gifte raskt om sig med en av komplottmakarna, vilket betraktades som en stor skandal i Skottland. Queen Marys stjärna dalade. Bara en månad efter äktenskapet fängslades hon och fick välja mellan att abdikera eller dö. Hon valde att abdikera och hennes son Jacob VI blev Skottlands regent vid ett års ålder (långt senare skulle han förena Englands och

Skottlands troner). Efter ett år i fängelse lyckades Queen Mary fly och startade ett upplopp som slogs ner vid slaget vid Langside. Mary flydde till sin halvsyster Elisabeth i England för att få skydd, men väl där hon kastades i fängelse. Efter 19 år blev hon lurad in i kupplaner mot Elisabeth I. Hon dömdes till döden och halshöggs 44 år gammal den 8 februari 1587. Queen Mary återsåg aldrig sin son eller sitt Skottland.

Queen Marys dramatiska liv blev startpunkten för århundranden av fejder mellan engelsmän och skottar. Hennes livsöde var den avgörande orsaken till att Skottland 1746 upphörde som självständig nation. Från Maria Stuart härstammar de flesta regenter i dagens europeiska monarkier såsom drottning Elisabeth II och Carl XVI Gustaf – Fast än i dag drömmer många skottar om en Highland Queen av ätten Stewart som åter ska bestiga den skotska tronen.

Drottningens whisky

Den här historien bär alla skottar med sig och det gjorde också Roderick Macdonald när han den där vårdagen 1893 såg ut över hamninloppet i Leith och funderade på vad han skulle kalla den whiskyblandning han just hade komponerat.

Detta år hade han tillsammans med sin svåger Alexander Muir grundat Macdonald & Muir Ltd. Roderick Macdonald hade jobbat länge på golven i lagerhusen men aldrig riktigt fått möjligheten att avancera. Samtidigt hade den skotska blendwhiskyvågen exploderat. Det brittiska imperiets fana vajade stoltare än någonsin och kronkolonier hade etablerats över hela världen. Den väldiga handelsflottan angjorde hamnar i fjärran länder och lastrummen vägde allt tyngre med skotska whiskymärken. Det var nu de stora blendwhiskymärkena såg dagens ljus och konsten att blanda whisky blev möjligheten till stora inkomster och lyckosamma affärer. Roderick Macdonald hade affärssinne och han hade sett hur hans båda bröder Edward och Daniel tjänade bra med pengar på att sälja whisky som andra blandat. Efter alla år i lagerhusen visste Roderick Macdonald att han behärskade konsten komponera whisky och han bad sin svåger, som hade erfarenhet av affärer att starta ett blandwhiskyföretag med honom.

De båda kompanjonerna hade goda kontakter och kapital och kunde snart skaffa sig ett försvarligt lager av whisky. Roderick Macdonald skred till verket. På kort tid skapade han en rad blandwhiskymärken som Martin's VVO, Muirhead's och Highland Queen. Roderick var en första klassens masterblender, men också en säljsinnad affärsman med ett vinnande och övertygande sätt. Snart hade kunderna som till en början bestod av vänkretsen ökat till ett försvarligt antal återförsäljare. Affärerna gick allt bättre, men 1898 lamslog den förödande Pattisonkraschen den skotska whiskyindustrin och ett stort antal destillerier och lagerhus stängdes. Det uppstod ett vakuum och det som tidigare varit självklart,

nämmligen att köpa whisky, blev ett bekymmer. Lagren räckte inte till för att upprätthålla den höga kvaliteten som Roderick gjort till sin. Goda råd var dyra och den enda lösningen som stod till buds var också dyr. Muir och Macdonald började undersöka förutsättningarna för att köpa sig ett eget destilleri. Man inledde så småningom förhandlingar med sin största leverantör det då nyrenoverade Glenmorangie Distillery och lyckades framgångsrikt förvärva destilleriet. Tillgången på maltwhisky var därmed säkrad och vägen mot fler och bättre affärer låg öppen igen. Bara några år senare köpte man också Glen Moray i Elgin och året därpå blandningsbolaget Nicol Anderson & Co, som bland annat hade varumärket Bailie Nicol Jarvie, som uppkallats efter en karaktär i Sir Walter Scotts roman Rob Roy. Bailie Nicol Jarvie är en mycket framgångsrik blandwhisky med ovanligt högt maltinnehåll och längre lagring vanligt. Den var en storsäljare på många marknader under stora delar av 1900-talet, tills den för några år sedan drogs tillbaka på grund av bristen på äldre maltwhisky. Nu har dock märket åter tagits till heder och BNJ är tillbaka i produktion, nu namnändrad till Highland Queen 1561.

Roderick Macdonald var en verklig globetrotter. Han reste över hela världen med sitt orderblock. Överallt där han drog fram hade Highland Queen som följeslagare. Affärerna gick allt bättre och nu lades grunden till en makalös försäljningssuccé. I slutet av 1970-talet såldes över åtta miljoner flaskor och Highland Queen var representerad på samtliga av världens marknader där skotsk whisky fick säljas.

Highland Queen i Sverige

Sverige var naturligtvis inget undantag. Queen Mary av Skottland var som sagts en av anmödrarna till den Bernadottska ätten och skam vore väl om en whisky uppkallad efter henne inte skulle stå att finna hos oss. Mycket riktigt blev Sverige tidigt en av marknaderna i Roderick Macdonalds världsomspännande mission. Redan 1 juli 1929 är Highland Queen listad i Aktiebolaget Stockholmssystemet lilla katalog. Då salufördes den i Stockholmsbutikerna till priset 9:75 på helbutelj, vilket gjorde den till ett av de billigaste märkena bland ett 30-tal andra blendwhiskysorter, där för övrigt endast mindre än en handfull, som Long John och Black & White har överlevt till våra dagar. I Systembolagets personaltidning från 1933 annonseras Highland Queen som en ”högklassig, förnämlig whisky av respektabel ålder”. Annonsen är placerad på sidan 46 där artikelförfattaren resonerar om de höga spritpriserna och den prisnivå som många upplever ”vådlig med hänsyn till faran av ökande smuggling och hembränning”. Highland Queen blev tidigt en populär whisky i Sverige och när det rikstäckande monopolet, alltså dagens Systembolag, grundades 1955 var Roderick Macdonalds whisky självskrivna på hyllorna.

Denna artikel är fri att använda i befintligt skick eller redigerad.

Ända till mitten av 1990-talet var Highland Queen en av världens mest sålda whiskysorter, men när maltwhiskyvågen briserade och familjen Macdonald började fokusera på sin singelmalt, Glenmorangie och det nyligen förvärvade Ardbeg, minskade försäljningen. När stora franska Moët Hennesey köpte det gamla familjeföretaget 2008 var billigare volymprodukter inte något som passade in bland ädla drycker, diamanter och väskor och man valde att sälja varumärket Highland Queen. Ny ägare blev det Bordeauxbaserade familjeföretaget Picard Vins & Spiritueux, som 2003 hade förvärvat destilleriet Tullibardine som nu är Highland Queens andliga hem.

På senare år har Highland Queen fått en rad singelmalt-syskon. Det rör sig om en serie kallad Highland Queen Majesty som buteljeras i tre olika åldrar upp till 16 år. Det finns också utgåvor i ännu mer anspråksfulla åldrar upp till 52 år.

I Sverige importeras och marknadsförs Highland Queen av Clydesdale. Whiskyn finns på samtliga Systembolag och kostar endast 229 kronor. Maltwhiskyn Highland Queen Majesty och övriga sorter är tillgängliga via beställningssortimentet.

Smaknoter

Doft: Mild, lite söt och med lätta inslag av päron och citrus

Smak: Avrundad, lätt brödig med vaniljtoner och en behaglig honungssötma

” Kom ihåg att du läste det här först – detta är Sveriges nya storsäljare!”
- *Carl Lönndahl, WhiskyABC*

Denna artikel får användas fritt i sin helhet eller lätt redigerad för storlekens skull. Den finns att få i digitalt format via kontaktuppgifterna nedan.

För mer information pressmaterial och bilder:

Clydesdale AB

070-5106989

administration@clydesdale.se

www.clydesdale.se/highlandqueen